

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THỊ THU HUYỀN

ĐÁNH GIÁ NĂNG SUẤT LAO ĐỘNG
CỦA CÁC DOANH NGHIỆP CHẾ BIẾN TRÊN ĐỊA BÀN
TỈNH THÁI NGUYÊN

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ
CHUYÊN NGÀNH: QUẢN TRỊ KINH DOANH

THÁI NGUYÊN - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THỊ THU HUYỀN

ĐÁNH GIÁ NĂNG SUẤT LAO ĐỘNG
CỦA CÁC DOANH NGHIỆP CHẾ BIẾN TRÊN ĐỊA BÀN
TỈNH THÁI NGUYÊN

Chuyên ngành: Quản trị kinh doanh

Mã số: 60.34.01.02

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. TĂNG VĂN KHIÊN

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn ***“Đánh giá năng suất lao động của các doanh nghiệp chế biến trên địa bàn Tỉnh Thái Nguyên”*** là hoàn toàn trung thực, và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn đều đã được cảm ơn. Các thông tin, tài liệu trình bày trong luận văn đã được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Thu Huyền

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập và thực hiện đề tài: "***Đánh giá năng suất lao động của các doanh nghiệp chế biến trên địa bàn Tỉnh Thái Nguyên***", tôi đã nhận được sự giúp đỡ quý báu của tập thể và các cá nhân. Tôi xin được bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc nhất tới tất cả các tập thể cá, cá nhân đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Trước hết tôi xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu, Phòng quản lý đào tạo sau đại học, các khoa, phòng của trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên đã tạo điều kiện về mọi mặt giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn này.

Đặc biệt Tôi xin chân trọng cảm ơn là sự hướng dẫn giúp đỡ tận tình của **PGS.TS. Tăng Văn Khiên** trong suốt thời gian nghiên cứu để thực hiện đề tài.

Tôi xin cảm ơn sự giúp đỡ, đóng góp nhiều ý kiến quý báu của các nhà khoa học, các thầy cô giáo trong trường Đại học Kinh Tế và Quản trị kinh doanh - Đại học Thái Nguyên.

Trong quá trình thực hiện đề tài, tôi còn được sự giúp đỡ cộng tác của các đồng nghiệp đồng chí tại các địa điểm nghiên cứu, tôi xin chân thành cảm ơn các bạn bè, đồng nghiệp và gia đình đã tạo điều kiện mọi mặt để tôi hoàn thành nghiên cứu này.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Thu Huyền

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG, SƠ ĐỒ	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
4. Đóng góp mới của luận văn	3
5. Kết cấu của luận văn	4
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ NĂNG SUẤT LAO ĐỘNG VÀ TĂNG NĂNG SUẤT LAO ĐỘNG	5
1.1. Cơ sở lý luận	5
1.1.1. Khái niệm năng suất lao động.....	5
1.1.2. Tăng năng suất lao động, vai trò và ý nghĩa của tăng năng suất lao động.....	6
1.1.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến tăng năng suất lao động	9
1.2. Cơ sở thực tiễn về các chỉ tiêu năng suất lao động của các doanh nghiệp chế biến	11
1.2.1. Tính toán và áp dụng các chỉ tiêu năng suất ở nước ta nói chung và doanh nghiệp chế biến nói riêng gắn liền với từng thời kỳ	11
1.2.2. Thực tiễn về tính toán Năng suất lao động của nền kinh tế và năng suất lao động các doanh nghiệp chế biến trên cả nước.....	17
1.2.3. Bài học kinh nghiệm rút ra từ thực tiễn cho các doanh nghiệp chế biến trên địa bàn tỉnh thái nguyên.....	20

Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	21
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	21
2.2. Phương pháp nghiên cứu	21
2.2.1. Phương pháp thu thập dữ liệu	21
2.2.2. Phương pháp tổng hợp thông tin.....	21
2.2.3. Phương pháp phân tích thống kê.....	21
2.2.4. Phương pháp so sánh	22
2.3. Hệ thống chỉ tiêu thống kê phục vụ cho đánh giá và phân tích năng suất lao động	22
2.3.1. Các chỉ tiêu để tính toán và phân tích biến động năng suất lao động	22
2.3.2. Năng suất lao động và các chỉ tiêu phản ánh mức tăng, tốc độ phát triển và tốc độ tăng năng suất lao động của các doanh nghiệp chế biến.....	27
2.3.3. Các chỉ tiêu liên quan phục vụ phân tích đánh giá năng suất lao động.....	29
Chương 3. ĐÁNH GIÁ, PHÂN TÍCH NĂNG SUẤT LAO ĐỘNG CỦA CÁC DOANH NGHIỆP CHẾ BIẾN TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN.....	31
3.1. Vài nét về điều kiện tự nhiên phát triển kinh tế xã hội nói chung và phát triển công nghiệp chế biến nói riêng trên địa bàn Tỉnh Thái Nguyên.....	31
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	31
3.1.2. Phát triển kinh tế xã hội	34
3.1.3. Phát triển công nghiệp chế biến.....	40
3.2. Đánh giá tổng quan về năng suất lao động xã hội và năng suất lao động của các doanh nghiệp Chế biến trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	46
3.3. Phân tích xu thế biến động năng suất lao động của các doanh nghiệp Chế biến	48
Chương 4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO NĂNG SUẤT LAO ĐỘNG CỦA CÁC DOANH NGHIỆP CHẾ BIẾN TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN.....	61

4.1. Phương hướng, mục tiêu phát triển kinh tế xã hội gắn liền với nâng cao năng suất lao động của các doanh nghiệp và doanh nghiệp chế biến	61
4.1.1. Phương hướng chung	61
4.1.2. Mục tiêu phấn đấu tăng năng suất lao động và phát triển kinh tế xã hội đến năm 2020	63
4.2. Các giải pháp nhằm tiếp tục nâng cao năng suất lao động của các doanh nghiệp chế biến trên địa bàn Tỉnh Thái Nguyên.....	70
4.2.1. Tăng cường tuyên truyền, phổ biến để nâng cao nhận thức của các cấp, các ngành, các doanh nghiệp về vấn đề năng suất lao động	71
4.2.2. Doanh nghiệp cần rà soát lại công tác từ tổ chức quản lý, tổ chức sản xuất, sử dụng thiết bị công nghệ, lao động, vật tư, nguyên liệu... ..	73
4.2.3. Đổi mới tổ chức quản trị doanh nghiệp cho phù hợp với điều kiện hiện nay, bao gồm đổi mới hình thức doanh nghiệp, bộ máy quản trị doanh nghiệp và tổ chức sản xuất kinh doanh trong doanh nghiệp	74
4.2.4. Tăng cường quản lý và sử dụng nhân lực có hiệu quả	75
4.2.5. Áp dụng các công cụ quản lý năng suất trong doanh nghiệp	76
4.2.6. Tăng cường đầu tư cho sản xuất kinh doanh và phân bổ vốn đầu tư hợp lý cho các doanh nghiệp tùy thuộc vào yêu cầu và điều kiện sản xuất cụ thể.....	76
4.2.7. Đẩy mạnh nâng cao chất lượng sản phẩm gắn kết nâng cao năng suất lao động với nâng cao chất lượng sản phẩm và coi nâng cao chất lượng sản phẩm cũng là một nhân tố và là nhân tố quan trọng để nâng cao năng suất lao động	77
4.3. Một số kiến nghị	79
KẾT LUẬN	80
TÀI LIỆU THAM KHẢO	81

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

DNCB: Doanh nghiệp chế biến

GMP (Good manufacturing practice): Thực hành sản xuất tốt

GPD: Tổng sản phẩm trong nước

HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point): Hệ thống phân tích, xác định và tổ chức kiểm soát các mối nguy trọng yếu trong quá trình sản xuất và chế biến thực phẩm

NSLĐ: Năng suất lao động

TQM (Total quality management): Hệ thống quản lý chất lượng toàn diện

VA: Giá trị tăng thêm

DANH MỤC CÁC BẢNG, SƠ ĐỒ

Bảng:

Bảng 3.1.	Đơn vị hành chính, diện tích và dân số tỉnh Thái Nguyên	32
Bảng 3.2.	Giá trị sản xuất công nghiệp năm 2014	36
Bảng 3.3.	Tính NSLĐ của doanh nghiệp Chế biến từ 2005 đến 2013	49
Bảng 3.4.	Tính toán các chỉ tiêu phân tích NSLĐ của các doanh nghiệp chế biến qua các năm	51
Bảng 3.5.	Tốc độ phát triển của giá trị tăng thêm và lao động của các doanh nghiệp chế biến qua các năm	56
Bảng 3.6.	Ảnh hưởng của các nhân tố tăng năng suất lao động và tăng số lượng lao động đến tốc độ tăng giá trị tăng thêm	57
Bảng 4.1.	Kết quả sản xuất và đơn giá các loại phẩm cấp của sản phẩm k.....	78

Sơ đồ:

Biểu đồ 3.1.	Quan hệ của NSLĐ giữa 3 nhóm doanh nghiệp: Nông - Lâm nghiệp - Thủy sản, Chế biến và Khai khoáng	48
Biểu đồ 3.2.	NSLĐ tính theo giá so sánh của các DNCB qua các năm.....	50

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Năng suất lao động là chỉ tiêu hiệu quả sử dụng lao động sống, phản ánh quan hệ so sánh giữa kết quả sản xuất (đầu ra) là số lượng hoặc giá trị sản phẩm và lao động làm việc để tạo ra kết quả sản xuất đó (đầu vào).

Tăng năng suất lao động (còn gọi là nâng cao năng suất lao động) là nhân tố quan trọng để phát triển kinh tế của mỗi một quốc gia hay một địa phương ở mọi thời kỳ. Tăng năng suất lao động là điều kiện tốt nhất để tăng thêm sản phẩm cho xã hội, là cơ sở để hạ thấp giá thành, góp phần nâng cao đời sống của nhân dân và tăng tích lũy để phát triển sản xuất. Chỉ có phát triển nhờ vào tăng năng suất lao động mới tăng được khả năng cạnh tranh của nền kinh tế, mới có điều kiện đẩy mạnh xuất khẩu hàng hóa và dịch vụ, tăng cường hội nhập Quốc tế. Tăng năng suất lao động tạo điều kiện để chuyển bớt lao động ở những ngành, những lĩnh vực có năng suất lao động thấp sang làm việc ở những ngành, những lĩnh vực có năng suất lao động cao nhằm đảm bảo phân công lại lao động xã hội, thực hiện chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng tích cực. Như vậy có thể nói tăng năng suất lao động là nhân tố quan trọng để nâng cao chất lượng tăng trưởng, đảm bảo cho sự phát triển bền vững.

Tùy theo mục đích nghiên cứu của mỗi nước, mỗi ngành hay từng lĩnh vực khác nhau, trong từng giai đoạn khác nhau mà áp dụng chỉ tiêu năng suất lao động theo phương thức khác nhau, được tính toán bằng chỉ tiêu đầu ra là kết quả sản xuất khác nhau.

Trên góc độ tổng hợp chỉ tiêu kết quả sản xuất (đầu ra) để tính năng suất lao động thường được tính theo chỉ tiêu giá trị.

Ở Việt Nam trong thời kỳ kế hoạch hóa tập trung, năng suất lao động được tính bằng chỉ tiêu giá trị tổng sản lượng (tính toàn bộ giá trị sản phẩm tương tự như chỉ tiêu giá trị sản xuất hiện nay).